

Eemeli Karjalainen

– monitoimimies, kokeilija, urheilumies, hieroja, terveyden vaalija, Jehovan todistaja.

Kalle Aataminpoika Karjalainen 24.01.1873-20.03.1948 avioitui **Selma Vilhelmintytär Moilasen** (s. Melalahden Kotilassa) **21.01.1875-17.08.1928** kanssa ja asettuivat asumaan **Kallen kotitalalle Vehmasmäkeen**. He rakensivat uuden rakennuksen 1800 - 1900 lukujen vaihteessa. Kalle toimi vireästi nuorisoseurassa. Hän oli seuran perustajajäsen, johtokunnassa vuosina 1910 -11 -14 -19. Kunniajäsen vuodesta 1940.

Kalle Eemil (Eemeli) 28.10.1904-05.03.1972 syntyi 13 sisaruksen sarjasta kuudentena. Hän hankki elantonsa hierojana ja taloissa monenlaisten töiden tekijänä. Hän harrasti myös liikuntaa – monet muistavat hänet hiihtäjänä.

Eemeli oli naimisissa Hetemäen lida Aliina Hurskaisen s. 15.03.1913 kanssa. Heille syntyi tytär Elma vuonna 1931. He erosivat ja lida muutti Kajaaniin. Elma-tytär kasvoi Hetemäessä äitinsä kotona.

Isänsä ja sisarustensa tavoin Eemelikin kuului Melalahden-Vaarankylän Nuorisoseuraan. Vuonna 1918 nuorisoseuran jäsenluettelossa mainitaan talonpoika Karjalainen Eemil, Vehmasmäki.

Otteet Nuorisoseuran pöytäkirjoista kertovat Eemelistä seuraavaa:

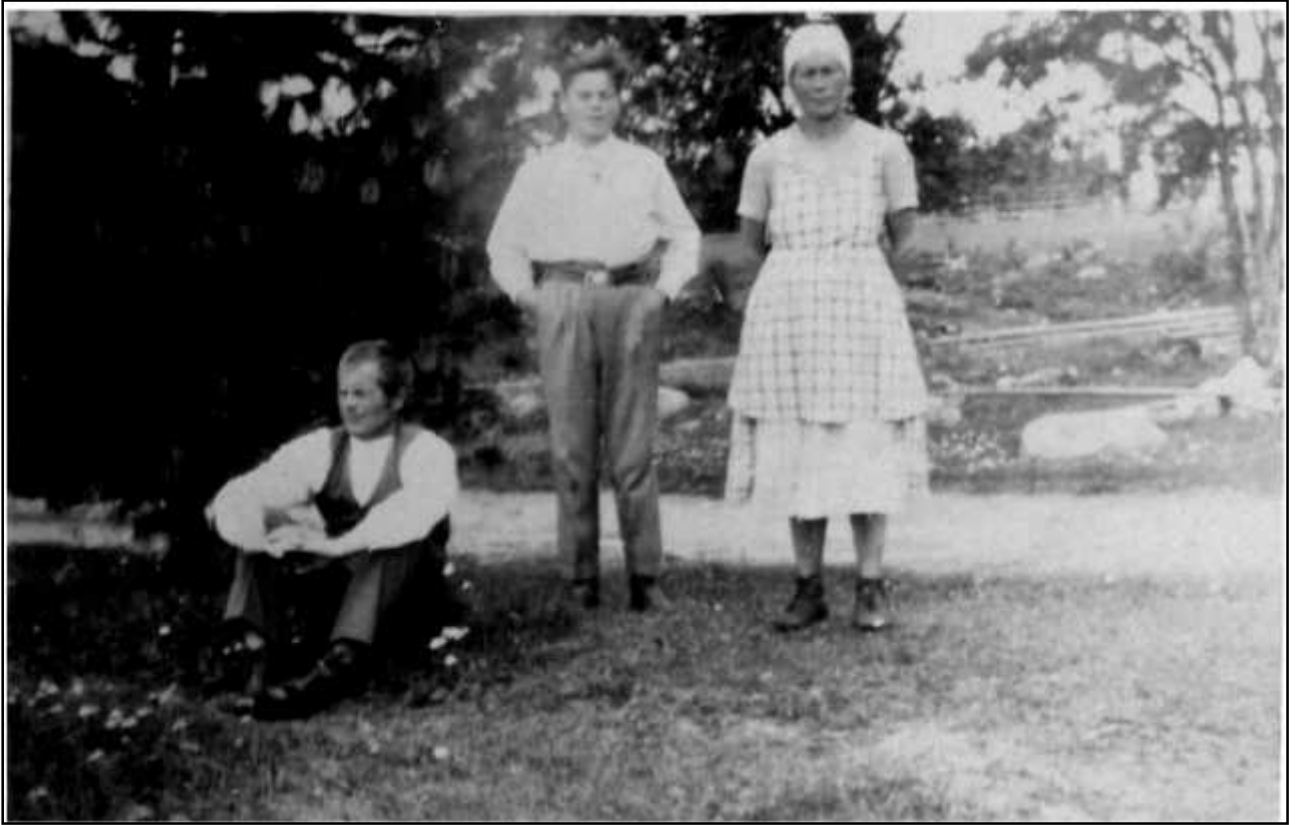
Vuonna 1929. syyskuun 3. johtokunta Sutelassa, puh.joht. Aarne Heikkinen, siht, Martta Heikkinen, saapuvilla Erkki, Ilmari, Topias ja Martta Leinoset. Esimies ilmoitti että seurantalolle oli menty lokak. 19 p:vän iltana ja pidetty siellä tanssit ilman johtokunnan luvatta murtaumalla. Asiasta keskusteltiin että mitä niille murtaujille tehdään. Ja päätettiin pyytää selostus asijan omaisilta. Selostus on lähetettävä syysk. 9 p:vään mennessä puheenjohtajalle.

Vuonna 1929 syyskuun 15. johtokunta Sutelassa, puh.joht. Aarne Heikkinen, siht. Martta Leinonen. Luettiin Eemil Karjalaisen lähettämä kirjelmä koskeva ilman johtokunnan luvatta tunkeutumisesta seurantalolle elok. 29 p:nä. Kirjelmän johtosta keskusteltiin ja jätettiin asia lepäämään sikseen. Päätettiin antaa anteeksi asianomaisille toimintansa tällä kertaa.

Vuonna 1931.083.03. yleinen kokous. Eemil Karjalainen esitti toivomuksen, että nuoremmille tehtäisiin selkoa voiko seuran jäseneksi liittyä milloin vain ja onko seuran jäsenmäärä rajoitettu – sellaisia puheita on kuulunut. Hänelle vastattiin, että seuraan voi liittyä milloin vain ja eikä jäsenmäärää ole rajoitettu. Jokaisen nuoren tulisi liittyessään ajatella kohottavansa itseänsä ja seuraa korkeammalle eikä suinkaan ajatella sitä polkea alaspäin.

Yllä Kalle ja Selma Karjalaisen lapsia: Edessä **Hilda** s. 1907 **Aarne Ilmari** 23.12.1918-13.04.1971 Takana **Kalle Eemil (Eemeli)** 28.10.1904-05.03.1972, **Siiri** s. 1916, **Iida Agusta** s. 1903, **Alma** s. 1896.

Kuvassa vasemmalta sisarukset Eemeli, Aarne ja Alma Karjalainen.

Vehmasmäen Kalle Eemil (Eemeli) 28.10.1904-05.03.1972 osti Veikkolan sisareltaan Hildalta ja Eemelin kanssa asumaan joksikin aikaa jäi hänen sisarensa Alma.
Vanhuudenpäivänsä Alma eli poikansa Taunon perheessä Vehmasmäessä.

Veikkolassa Eemelin kanssa jonkin aikaa asui Pyykkölän Pauli ja Lempi Pyykkönen. Eemelin asuessa kamarissa, he asuivat Veikkolan pirtissä vuokralla ennen kuin rakensivat Metsäkunnaan eli Pyykkölän kodikseen.

Veikkolassa takana vasemmalta Eemeli, Isä-Kalle ja Aarne. Edessä Alma, Artturiveljen lapset Anja ja Kalervo sekä Katri-vaimo.

Veikkolassa asui myös myöhemmin Eemeli Korkkonen.

Korkkonen oli Karjalan pakolaisia. Hän oli sairas mies ja Eemeli lääkitsi häntä konjakilla ja kermalla. Tähtelässä olikin Eemelillä "kermatinki". Korkkosen sairasvuode oli Veikkolan kamarissa ja eräänä päivänä Eemelin mennessä häntä katsomaan, hän huitaisi Eemeliä partaveitsellä kasvoihin ja viilsi oman kaulansa niin, että kuoli verenvuotoon. Kuultuaan avunhuudot Veikkolasta Hovin Kalle, Väinö ja Väisälän Kalevi riensivät apuun, mutta mitään ei ollut tehtävissä.

Elämänsä loppuvuodet Eemeli asui Melalahdessa Kusti Korkkosen talossa. Eemeli oli monenlaisen taidon mies. Melalahdessa asuessaan hän valmisti mm. lakkalikööriä ja "kypsytti" sitä Veikkolan pirtin lattian alla sijainneessa kellarissa. Kylän miehet olivat saaneet asiasta vihiä ja pikkuhiljaa tyhjensivät juomat kellarista.

Eemeli Karjalainen palveli talvisodassa

kenttätäydennysprikaatissa

Suomussalmella ja jatkosodassa

Vienan Karjalassa ja erillisessä

radankorjauskompaniassa Aunuksen
Karjalassa.

(kuvan omistaa Leinonen, jonka talon

"Rälläkän" portailla se on otettu) Alla kuva

Paltamon veteraanikirjasta

Urheiluseura Vaarankylän Veto Perustettiin vuonna 1945 ja se toimi Paltamon urheilijat ry:n Vaarankylän osastona. Urheiluseura Vedon pöytäkirjatietojen perusteella Eemeli

Karjalainen on toiminut suurimman osan ajasta vuosina 1951-1962 Vaarankylän Vedon johtokunnassa puheenjohtajana.

Eemeli Karjalainen veti omatoimisesti kylän nuorison urheilutoimintaa. Talvella hän teki Veikkolan lähimaastoon kilpaladut nuorille. Hänellä oli hiihdettynä jopa 10 km mittainen lenkki. Matkat olivat tarkasti mitatut. Tähtelän Heikki Karjalainen kertoi olleensa Eemelillä kaverina mittamassa matkaa 20 metrin mittaisen narun ja keppien avulla. Kesällä Eemeli järjesti juoksukisoja.

Vuonna 1957 oli Vaarankylän Vedon juoksukisat Veikkolan pihassa. Eemeli hankki kisoihin myös palkinnot. Rata kulki polkuja pitkin Kytörinteelle päin ja sieltä Vesalaan vajaan kilometrin matkan. Ajanottajana toimi Karppilan isäntä Väinö Moilanen. Siitä on säilynyt valokuva reippaasta, tytöistä ja pojista koostuneesta urheilujoukosta Veikkolassa.

Kuvassa tytöt istumassa vasemmalta Eila Karjalainen Purola, Rauha Karjalainen Tähtelä, Arja Heikkinen Niemelä, Anneli Heikkinen Alatalo, Pojat istumassa vasemmalta Pentti Heikkinen Heteaho, Reijo Heikkinen Heteaho, Viljo Keränen Erola, Mikko Heikkinen Mäkipelto, Taisto Heikkinen Alatalo, Veijo Moilanen Karppila, lippis päässä. Jouko Pyykkönen Pyykkölä (Asuivat Veikkolassa) Takana Vasemmalta Eemeli Karjalainen Veikkola, Jukka Pyykkönen Pyykkölä, Heikki Karjalainen Tähtelä, Hannu Heikkinen Takapelto, Vilho Moilanen Rinne, Teuvo Karjalainen Purola, Seppo Heikkinen Alatalo, Veijo Moilanen Karppila. Kuva Arja Heikkisen albumista.

Eemeli oli kysytty ja pidetty hieroja. Hän hieroi asiakasta koko päivän. Kuvassa Eemeli Niemelässä hieromassa Hanna Heikkistä. Kuva Niemelän albumista.

Hovissakin Eemeli oli usein hieromassa Marttaa ja Väinöä. Kun lapset tulivat viereen sitä katsomaan, Eemeli säikäytti heitä avaamalla yhtäkkisesti kuuluvasti suutaan. Ruokatauolla Eemeli "tanssuutti" lapsia niin että lapsen jalat olivat hänen jalkapöytiensä päällä.

Hieromavoiteena Eemelillä oli vahvan tuoksuista Isodol-voidetta. Määtälässä Pentin kertoman mukaan Eemelillä oli tapana pyyhkäistä viereen tullutta kissaa voiteisilla käsillään, niin että kissalla riitti loppupäiväksi pesemistä

Kirsti Väisäsen muisteluksia:

Kerran ollessaan Hovissa hieromassa Eemeli osallistui lasten "kasvatukseen". Lapset olivat leikeissään aidanneet talon lehmät pihahaavikkoon ja syöttivät niille perunoita kuopasta. Kun Eemeli näki sen, hän lähti ajamaan lapsia takaa, jotta antaa heille selkäsaunan. Kirsti ja Hannu pääsivät karkuun, mutta Mirja-serkku ei kerennyt ja sai löylytyksen.

Kirstiä Eemeli opetti olemaan pelkäämättä hevosta. Lähtiessään viemään hevosella maitopäniköitä maitokopille Sutelankujansuuhun, hän nosti Kirstin hevosen selkää. Heti

veräjällä maantielle käännettäessä Kirsti putosi, mutta Eemeli nosti vain tytön takaisin ja sanoi tekevänsä niin, ettei Kirstille jää pelkoja. Sen koommin Kirsti ei kyllä ole hevosen selkään noussut.

Anja Korhosen muistelu:

Kuuntelin aina mitä Eemeli puhui hieroessaan isää tai äitiä ja mieleen on jäänyt, että Eemeli puhui ”mustasta juuresta”. Luulen, että se oli kai jokin terveyttä ylläpitävä rohto. Kerran kun Eemeli oli hieromassa, niin menin navetan muuriköökiin pesemään meidän kissan. Kun tulin sisälle takaisin märän kissan kanssa ja ulkona oli reippaasti pakkasta, niin Eemeli sanoi, että sinut pitäisi pieksää, kun tuollaisen tempun teit. Minähän siitä säikähin, mutta en saanut onneksi selkääni.

Taitava ja monipuolinen työmies

Eemeli oli taitava käsistään ja kysytty työmies. 1950-luvulla hän oli Hovissa tekemässä pystyaitaa. Hovin Väinö oli kyllästynyt naapuruston valituksiin siitä, että talon lehmät karkasivat naapurin puolelle ohrapeltoon, milloin mihinkin. Hän kutsui Eemelin aidan tekoon. Eemeli aitasi koko Hovin kotitiluksen pystyaidalla, jolle tuli pituutta kilometrikaupalla. Jäännöksiä aidasta löytyy vielä 2010-luvullakin. Kuvassa Hovin ja Vesalan välistä aitaa vuonna 1958. Kuva Vesalan albumista.

2015 Kirjoitteli entinen Tähtelän Raija Kalle Emil Karjalaisesta eli Veikkolan Eemelistä:

Naapurissani Veikkolassa asui Eemeli, sanalla sanoen hyvin erikoinen persoona. Hän auttoi paljon kyläläisiä monenlaisissa töissä – hoiti lehmiä ja lypsikin niitä. Häneltä ennen niin sanotut naistenkin työt onnistuivat hyvin. Hän siivosi, pesi pyykkiä ja laittoi myös ruokaa ainakin omiksi tarpeiksi. Hän teki hyvää kaljaa. Meille lapsille oli oma pullo pirtin pöydällä ja lasi vieressä. Siitä sai ottaa, kun kysyi luvan. Pöydällä oli toinenkin pullo, mutta siihen ei ollut lapsilla koskemista – se oli aikuisten, kai lähinnä miesten pullo.

Hierojana Eemeli oli tunnettu muuallakin, kuin omalla kylällä. Hän hieroi koko pitkän päivän, joi kahvit ja söi välillä. Eemelillä oli jännä tapa; jos kissa erehtyi menemään liian liki hierojaa, sai kissa parkakin omansa. Eemeli vetäisi kissan selkään ”Isotol”-nimistä pahan hajuista hieromavoidetta. Ja tuskin se maistuikaan hyvältä, sillä kissahan itse joutui sen nuolemaan pois.

Eemeli järjesti kylän nuorisolle hiihtokilpailuja ja kesällä juoksukilpailuja. Hän yritti ohjata nuoria oikeille teille. Olihan Eemeli Varankylän Vedon puheenjohtajakin – vuosista en tiedä. Hän liikkui itsekin paljon juosten ja talvella hiihtäen. Eemeli kävi Oulusta ostamassa polkupyörän – meni junalla ja tuli pyörällä pois. Kerran hän päätti aamulla, että hiihtää tänään 100 kilometriä ja niin myös teki. Muistan sen sunnuntaipäivän, kun katsoin ikkunasta ulos, niin siellä Eemeli meni valkoisessa hiihtopuvussaan ohi.

Hän poimi paljon marjoja ja söi keväällä nokkoskeittoa – se oli uutta siihen aikaan.

Kerran meidän kissa tuli sairaaksi ja minä hätäilin, että nyt kissa kuolee. Äiti sanoi: Haappa Eemeliltä sulffaa ja pirtua. Minä tietysti otin tyhjän kanfferitippapullon ja menin hakemaan lääkettä. Eemeli meni kamarissaan olevan punaisen arkun luokse, otti sieltä isomman pullon ja kaatoi siihen pieneen pulloon pirtua ja laittoi isosta pussista paperitötteröön sulffaa ja sanoi: Nuo kun syötät kissalle, niin se paranee. Minä kiitin ja lähdin kotiin – kissa muuten parani.

Minulle jäi Eemelistä sellainen kuva mieleen, että hän oli lapsille kiltti ja pitkämielinen. Veikkolan ulkorakennuksissa leikimme piilosta tai puks-peliä – leikkisotaa kai se oli – eikä Eemeli ajellut pois, vaikka siellä juoksi kymmenenkin muksua ja ääntäkin taisi olla ilmassa.

Emeli kuoli aika nuorena, 68 vuotiaana. En ollut enää silloin Paltamossa. Näin viimeksi Eemelin kuusikymmentäluvun alkupuolella. Eemeli koki koviakin aikoja Veikkolassa, eikä enää viihtynyt Veikkolassa vaan muutti Melalahteen. Hän myi Veikkolan veljelleni Heikille. Eemelistä voisi kirjoittaa vaikka kirjan juttuja. Varmasti riittäisi asiaa. Juttuni tuntuu aika lyhyeltä siihen kaikkeen, mitä Eemeli touhusi Vaarankylällä.

Niemelän Arja Heikkisen kertomaa Hyntystä eli Veikkolan Eemeli Karjalaisesta 16.01.20015:

Arjan ensimmäiset mielikuvat Veikkolan Eemelistä eli Hyntystä ovat 5-vuotiaan mielikuvia. Arjalla oli tulossa syntymäpäivä ja äiti pyysi Eemeliä tuomaan Kajaanista Arjalle ruokalusikan. Kun Arja syntymäpäivän aamuna heräsi, tyynyn alta löytyi lusikka ja uudet sukkanauhat.

Hyntty tapasi käydä Niemelän ukin luona ja eräänä leipomuspäivänä Arjakin oli leiponut. Hyntty kysyi, mitä Arja oli leiponut. Arjan näyttäessä pullaansa Hyntty oli aukaissut suuren suunsa, lotassut pullan suihin ja nauranut isoon ääneen. Hyntty-nimen Eemeli oli saanut Tähtelän ja Niemelän lapsilta. Eemelillä oli tapana tanssittaa lapsia jalkojensa päällä ja laulaa "hyntyn tyntty, hyntyn tyntty".

Lapsille ja nuorille Eemeli piti urheilukouluja ja kilpailuja. Tähtelän Rauhasta Eemeli sanoi tulevan juoksijan. Tähtelän Heikkiä Eemeli valmensi hiihdossa. Heillä olikin hyvä suhde, sillä Heikki oli hyvän luonteinen. Eemeli järjesti sarjahiihtoja, jotka hiihrettiin kolmena pyhänä peräkkäin. Kaikki tytöt hiihtivät naisten sarjassa, kun ei ollut vanhempia mukana. Varusteet olivat mitä olivat ja Arjakin sai jännittää, ehtiikö Heikki tulla kierrokseltaan, että hän saisi sauvat. Arja ei saanut koskaan palkintolusikkaa, sillä hän aina sairastui ja toinen pyhä jäi hiihtämättä. Erään kauden päätteeksi Eemeli palkitsi kuitenkin Arjan kipsisellä oravalla ahkerasta osallistumisesta. Silloin Arja oli pettynyt, mutta nyt orava on Arjalla vieläkin monien muuttojen jälkeen tallessa – jos hän olisi saanut lusikan, se olisi unohtunut jonkin laatikon pojalle. Seminaarissa ollessaan Arja huomasi, että Eemelin opeista oli hänelle jotain jäänyt, sillä opettaja sanoi, että Arja hiihtää kuin pojat. Eemeli itsekkin oli mahoton hiihtäjä. Eräänä päivänä hän hiihtoi Karjalanvaaralle ja takaisin tultuaan sanoi, että ei saa suksia pysähtymään ja jatkoi vielä Tölppäinmäelle mutkin.

Kesät Eemeli nukkui aitassa ja eräänä syksynä niin pitkään kylmiin öihin, että hän nukkui lopputalven uunin pankolla. Eemeli oli kiinnostunut terveyden hoitamisesta. Jo 20 vuotta aikaisemmin kuin muut hän puhui kolesteroolista. Hän sanoi, että perunat on syötävä kuorineen, sillä se vähentää kolesteroolia. Niemelässä Eemeli hoiti ukkia, jonka tyrän hän kävi aina laittamassa takaisin. Eemeli valmisti myös rusina ja hedelmä viiniä ukille. Kun Niemelän Matti tuli kesälomalle, Eemeli kävi häntä hieromassa. Jos talossa lehmä sairastui, Eemeli haettiin sitä hoitamaan.

Hieroessaan Eemeli usein puhui myös Jehovan todistajien uskostaan ja 1000-vuotisesta valtakunnasta. Hän ei ollut mitenkään kiihkouskovainen eikä pahastunut Matin epäilyksistä sitä kohtaan.

Hetemäen lita teki Veikkolan Eemelille tytön ja muutti Etelään. Eemeli eleli kuitenkin yksikseen. Välitalon Elli Hakkaraisen kanssa hän seurusteli. Matin kysyessä siitä kerran, kun Eemeli palasi Välitalosta, Eemeli vastasi, että ei siellä voi nukkua, kun siellä on niin paha vesisuoni.

Eemelin veljen Artturi Karjalaisen Arja tapasi vanhainkodissa käydessään Hanna-äitiä tapaamassa. Arjan kerrottua, että hän tuntee Artturin veljen, Eemelin. Artturi oli vastannut: "Veljeni Eemeli oli lurjus". Arjan kertoessa, minkälaisena hän Eemelin tuntee, Artturi oli todennut: "Sinä tunsit paremmin veljeni Eemelin".

Arjalle jäi Eemelistä hyvät muistot – valoisa ihminen – kaikki virkistyi hänen seurassaan,
kun hän tuli taloon. Se oli viisas mies se Hyntty!